

ПРОФОРІЄНТАЦІЯ ЯК ЧИННИК РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ОСІБ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ
МОЖЛИВОСТЯМИ

Заярнюк Олексій Васильович

Кафедра економіки праці та менеджменту Кіровоградського національного
технічного університету

25031, м. Кіровоград, вул. Попова 9, корп. 1, кв. 53. Тел.: (0522) 55-00-47 д.

e-mail: alekseyzajarnuk@rambler.ru

Із набуттям Україною незалежності, прийняттям і реалізацією стратегічного курсу побудови соціально орієнтованої ринкової економіки зазнали прогресивних змін концептуальні засади державної політики щодо соціально уразливих верств населення, зокрема вони стосуються осіб з обмеженими фізичними можливостями. Одним з головних завдань державної політики щодо інвалідів на сучасному етапі є профорієнтаційна робота.

Профорієнтація особи з обмеженими фізичними можливостями, як і здорової людини, завжди починається з надання допомоги у виборі професії, відповідно до індивідуальних уподобань та стану здоров'я. Проте, профорієнтація інваліда має свої специфічні особливості. Якщо для здорової людини вирішальне значення має вивчення її інтересів, психологічних особливостей, то доступність професії для інваліда визначається як особистісними, так і головним чином, клінічними, психофізіологічними особливостями і значною мірою можливостями адаптації до обраної професійної діяльності.

Виділяють три аспекти профорієнтації інвалідів: медичний, психолого-педагогічний і професійний.

Змістом медичного аспекту є визначення працездатності особи з урахуванням медико-біологічних і соціальних чинників.

Другий аспект профорієнтації – психолого-педагогічний. Він передбачає врахування професійно важливих якостей особи: професійних інтересів, схильностей, трудової установки, самооцінки, можливість протистояти стресовим

ситуаціям, швидкість і легкість адаптації, а також відомостей про вік, сімейний стан, освітній рівень, професії до встановлення інвалідності.

Третій аспект – професійний. Він реалізується за наявності переліку професій, призначених для працевлаштування інвалідів, після закінчення професійної адаптації.

Від якості профорієнтації інвалідів залежить ефективність подальших етапів – професійного навчання і раціонального працевлаштування.

Необхідною складовою професійної орієнтації інвалідів є професійний відбір, який поряд з іншими чинниками надає їм можливість конкурувати нарівних зі здоровими людьми на ринку праці.

Процедура професійного відбору передбачає вирішення трьох взаємозв'язаних питань: оцінка професійно значущих функцій і психофізіологічних якостей особи (фізична працездатність, особливості сенсорної і моторної діяльності, інтелектуальної функції, уваги, емоційно-вольової сфери і т.п.) на основі загальноприйнятих фізіологічних і психологічних методів дослідження; визначення на основі відповідності (придатності) професійно значущих якостей і здібностей інваліда вимогам професійної діяльності.

В сфері професійної освіти йдеться про підготовку інвалідів, як професійно мобільних фахівців, що легко адаптуються в умовах виробництва, що змінилося.

Крім того, при організації системи освіти інвалідів має враховуватися той факт, що основною можливістю для інваліда (як і будь-якого працюючого) швидко адаптуватися до нової інфраструктури економіки є трансформація кваліфікації в ході професійного навчання.

Отже, можна зробити висновок, що система професійної освіти осіб з обмеженими фізичними можливостями повинна бути безперервною з урахуванням спадкоємності в навчанні, відкритої і орієнтованої на індивідуальні потреби особи, що навчається, потреби і перспективи розвитку ринку праці, пропонуючи різні освітні траєкторії і найефективніші варіанти трансформації кваліфікації з урахуванням наявного рівня освіти, попереднього професійного досвіду, здібностей і обмеження працездатності.